

**TÜRKİYE'DEKİ 15 YAŞINDAKİ ÖĞRENCİLERİN BİLGİSAYAR
TEKNOLOJİLERİ İMKÂNLARININ OKUMA ALIŞKANLIKLARINA ETKİSİ**

Uzm. Vildan ATEŞ*

ÖZET

Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) 2009 verilerine göre Türkiye'deki 15 yaşındaki öğrencilerin okuma becerileri puanı Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) ülkelerinin ortalamasının altında olduğu görülmüştür. Bu çalışmanın amacı Türkiye'deki 15 yaş grubu öğrencilerin bilgisayar kullanma ve evden internet bağlantısı imkânlarının okuma alışkanlıklarına etkisinin olup olmadığını ortaya koymaktır. Araştırmanın örneklemini Türkiye PISA 2009 projesinde yer alan 15 yaşındaki toplam 4996 öğrenci oluşturmaktadır. Veriler SPSS 13.0'de değerlendirilmiştir. Betimsel istatistikler, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Pearson ki-kare testi uygulanmıştır. Analizler sonucu öğrencilerin bilgisayar kullanımları ile evde internet bağlantısına sahiplikleri okul dışında zevk için okumaya harcadıkları zamana etkisi olmadığı fakat okumaya karşı geliştirdikleri tutum puanlarını olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin internet bağlantısına sahip olup olmamaları ile gazete okuma alışkanlıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu da görülmüştür. Sonuç olarak öğrencilerin bilgisayar kullanımı ve evde internet bağlantısı imkânlarının okuma alışkanlıklarını olumsuz yönde etkilemeyecek şekilde önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: PISA 2009, okuma becerisi puanı, bilgisayar kullanma, internet bağlantısı

**THE EFFECTS OF COMPUTER TECHNOLOGY RESOURCES ON READING
HABITS OF FIFTEEN YEARS OLD TURKISH STUDENTS**

ABSTRACT

According to International Student Assessment (PISA) 2009 results, 15-years-old Turkish students' reading skills score is below to the Organization of Economic Cooperation and Development (OECD) countries' average. The purpose of this study was to determine how 15 years old Turkish students' reading habits affected by the computer and internet usage habits. This study's sample consists of 4996 15 years old Turkish students who participated

* Gazi Üniversitesi, e-posta:vates@gazi.edu.tr

into PISA 2009 project from Turkey. Data were analyzed by using SPSS 13.0. Descriptive statistics, one-way analysis of variance (ANOVA) and Pearson chi-square test were used to analyze the data. As a result of the analyses, students' computer usage and having internet connection at home had no effect on reading time for pleasure outside of school but affected attitudes towards reading in a negative way. The current study revealed that there is statistically significant relationship between student's internet connection situation and newspaper reading habits. Suggestions have been made to reduce the destructive impacts of computer and internet usage on students' reading habits.

Keywords: PISA 2009, reading skill score, computer usage, internet connection

1. GİRİŞ

Okuma alışkanlığı, bireylerin okuma eylemini, bir gereksinim olarak algılayıp yaşam boyu, sürekli ve düzenli biçimde bu eylemi gerçekleştirmesi şeklinde tanımlanabilir (Can, Türkyılmaz ve Karadeniz, 2010). Günümüzde bireyler bilgisayar ve internet teknolojilerini kullanarak gerçekleştirilen aktiviteleri (örneğin elektronik posta kullanmak, özel günlerde ücretsiz kart göndermek, online haberleri okumak, online video seyretmek, mesajlaşma programları ile sohbet etmek) kağıt kaynaklarını kullanarak gerçekleştirilen aktivitelere (örneğin mektup veya kart yazmak, kitap veya magazin okumak) tercih etmektedirler (Shen, 2006). Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) yapılan bir araştırmaya göre tüm yaş gruplarında okuma oranında düşüş gözlemlendiği ve 1982-2004 yılları arasında ABD nüfusunun edebi eser okuma oranı % 56.9'dan % 46.7'e düştüğü, 18-24 yaş grubundaki genç yetişkinler arasında bu oranın %17 düşüş gösterdiği belirtilmektedir (Birkets, 2004). Gioia (2004) göre ABD'de 1990 yılında teknolojik ürünlere yapılan harcamalar %6, kitap harcamaları %5.9 iken 2002 yılında teknolojik ürünlere yapılan harcamalar %24'e yükselirken kitaplar için yapılan harcamaların %5.6 seviyesine düştüğünü bildirmektedir. Bunun yanında bilgisayar ve internet teknolojileri bireylerin okuma alışkanlıklarını etkilemekte ve bu alanlarda yaşanan hızlı değişiklikler bilişim toplumunda yaşayan bireylerin okuryazarlığını teknolojik merkezli olacak şekilde yönlendirmektedir (Lamb, 2005).

Bilgisayar ve internet teknolojilerini kullanarak okuyan öğrenciler sadece telaffuz, yazma ve dilbilgisi konularında geribildirim almakla kalmayıp ses, yazılı ve görsel materyalleri kullanmakta ve bunun yanı sıra referanslara da hızlı erişim sağlamaktadırlar. Bu yeni teknolojiler sadece öğrencilerin öğrenme ve sınıf ortamında okumasını etkilemeyip aynı zamanda onların boş vakitlerindeki okuma alışkanlıklarına da yön vermektedir (Kern, 2006).

Tüm toplumları etkisi altında bırakan bu hızlı değişimler öğrencilerin davranışlarını da yönlendirmektedir. Öğrenciler interneti temel bilgi kaynağı olarak görmekte ve bilgiye ihtiyaç duydukları her anda kitaplar yerine interneti tercih etmektedirler (Aronson, 2007). İnternet öğrencilerin bilgiye ulaşmasında sayısız fırsatlar sunmaktadır. Bilgisayar ve internet teknolojilerinin sunduğu yeni fırsatlar sayesinde artık öğrenciler bilgiye ulaşırken öğretmen, ders kitapları ve okul kütüphanelerine bağımlı olmadan kolaylıkla her türlü bilgiye çaba harcamadan ulaşır konuma gelmişlerdir (Olatokun, 2008).

Yapılan çalışmalar bilgisayar ve internet teknolojilerinin öğrencilerin okuma alışkanlıklarını olumsuz etkilediğini ortaya koymuştur. Aksaçlıoğlu ve Yılmaz'ın 2007 yılında yaptıkları bir araştırmada ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin televizyon izlemeleri ve bilgisayar kullanmalarının okuma alışkanlıkları üzerine etkisini araştırmışlardır. Çalışma sonucunda öğrencilerin bilgisayar kullanma konusunda güçlü eğilime sahip olduklarını ve boş zamanlarında gerçekleştirmek üzere kitap okumak, televizyon izlemek ve bilgisayar kullanmak etkinlikleri arasından seçim yapılması istendiğinde kitap okumanın son tercih olduğunu belirtmişlerdir. Mokhtari, Reichard ve Gardner (2009), öğrencilerin günlerinin 2,47 saatini internete; 2,17 saatini akademik okumaya, 1,93 saatini televizyon izlemeye; 1,14 saatini eğlenme/dinlenme amaçlı okumaya ayırdıklarını belirterek internetin öğrencilerin en fazla vaktini alan aktivite olduğuna dikkati çekmişlerdir. Sünbül ve arkadaşları 2010 yılında hazırladıkları raporda lise öğrencileri kitap okuma alışkanlıklarını incelemişlerdir. Bu rapora göre Konya ilindeki lise öğrencilerinin kitap okuma davranışlarını olumsuz etkileyen faktörlerden birinci sırada televizyon seyretme, ikinci sırada yükseköğretime giriş sınavına hazırlanma ve üçüncü sırada ise bilgisayar kullanmak olduğunu belirtmektedirler. Teknoloji kullanımı ve internette geçirilen zamanın kitap okuma davranışını olumsuz etkilediğini ve internette az zaman geçiren ya da hiç zaman geçirmeyen öğrencilerin kitap okuma oranı %22 düzeyindeyken günde iki saat günde iki saat ve daha fazla zaman geçiren öğrencilerin okuma davranışlarının %14 seviyelerine düştüğü belirtmektedirler.

PISA 2009 uygulaması Türkiye için ağırlıklı alanı okuma becerileri olan ilk PISA uygulamasıdır. Bu nedenle, okuma becerileri alanında PISA 2000 uygulaması ile detaylı bir karşılaştırma yapma imkânı bulunmamakla birlikte 2003, 2006 ve 2009 uygulamalarında ortalama başarı puanının her dönem arttığı görülmektedir. PISA 2006'ya göre okuma becerileri ortalama puanı 17 puan artmış olması olumlu bir gelişme olarak yorumlanabilir. Bununla birlikte Türkiye'deki öğrencilerin PISA 2009 okuma becerileri ortalama puanı 464'tür ve bu puan OECD ortalamasının (493) altında yer almaktadır (EARGED, 2010).

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı 15 yaş grubu öğrencilerin bilgisayar kullanıp kullanmamalarının ve evde internet bağlantısı imkânlarının okuma alışkanlıklarına etkisinin olup olmağını ortaya koymaktır.

1.2. Problem Cümlesi

1.3. Türkiye'deki 15 yaş grubu öğrencilerin bilgisayar kullanıp kullanmamalarının ve evde internet bağlantısına sahip olup olmamalarının okuma alışkanlıklarına etkisi var mıdır, şeklinde ifade edilebilir.

1.3.1. Alt problemler

1. Öğrencilerin bilgisayar kullanıp kullanmamalarının okul dışında zevk için okumaya harcadıkları zamana etkisi var mıdır?
2. Öğrencilerin bilgisayar kullanıp kullanmamalarının okumaya karşı tutum puanlarına etkisi var mıdır?
3. Öğrencilerin evde internet bağlantısına sahip olup olmamalarının okul dışında zevk için okumaya harcadıkları zamana etkisi var mıdır?
4. Öğrencilerin evde internet bağlantısına sahip olup olmamalarının okumaya karşı tutum puanına etkisi var mıdır?
5. Öğrencilerin evde internet bağlantısına sahip olup olmamaları gazete okuma alışkanlıklarında farklılık yaratmakta mıdır?

1.4. Sayıtlar

Öğrencilerin sorulara içtenlikle ve doğru olarak cevap verdikleri varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlamalar

Bu çalışma, PISA 2009 projesinde yer alan 15 yaşındaki (4996 öğrenci) öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplarla sınırlıdır.

Çalışmanın ikinci bölümü yöntem olup çalışmanın örnekleme, bağımlı ve bağımsız değişkenleri ve verilerin analizleri hakkında bilgiler yer almaktadır. Üçüncü bölümde araştırmanın bulguları her bir alt problem için detaylı olarak açıklanmıştır. Dördüncü bölümde sonuç ve tartışma, beşinci bölümde araştırma sonuçlarına göre önerilerde bulunulmuştur. Son bölümde çalışmada kullanılan kaynaklara yer verilmiştir.

2. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın örnekleme, bağımlı ve bağımsız değişkenleri ve verilerin analizi açıklanmıştır.

2.1. Örneklem

Araştırmanın örneklemini Türkiye PISA 2009 projesinde yer alan 15 yaşındaki toplam 4996 (2445 kız, 2551 erkek) öğrenci oluşturmaktadır. PISA 2009 uygulaması 2009 yılının Nisan ayı içerisinde yapılmış olup uygulamada, 12 istatistikî bölge biriminden 56 il ve okul türlerine göre tabakalandırılarak PISA uluslararası merkez tarafından seçkisiz yöntemle belirlenen toplam 170 okuldan 4996 öğrenci yer almıştır. Örneklem büyüklüğünün okullara göre dağılımı ilköğretim okulu (n=137), genel lise (n=1877), anadolu lisesi (n=715), fen lisesi (n=100), anadolu öğretmen lisesi (n=67), anadolu güzel sanatlar lisesi (n=32), meslek lisesi (n=1254), anadolu meslek lisesi (n=356), teknik lise (n=53), anadolu teknik lisesi (n=137) ve çok programlı lise (n=268) şeklindedir.

2.2. Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler

Bu çalışmada öğrenci anketi ve bu anketin bileşeni olan bilgi ve bilgisayar teknolojilerine (BBT) aşinalık düzeyini ölçen anketteki bazı değişkenler kullanılmıştır. Aşağıda bu çalışmada kullanılan değişkenler yer almaktadır.

Öğrencilerin okumaya karşı tutum puanı, öğrenci anketinin üçüncü bölümünde yer alan yirmi dördüncü sorudan elde edilmiş olup 11 ifade (ST24Q01-ST24Q11) yer almaktadır. Yirmi dördüncü soruda öğrencilere okuma hakkında verilen ifadelerden hangilerine hangi oranda katılıp katılmadıkları (1: Kesinlikle katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Katılıyorum, 4: Kesinlikle katılıyorum) sorulmuştur. Okuma hakkında 11 ifade (5 olumsuz, 6 olumlu) yer almakta olup bu ifadeler SPSS programında tekrar kodlanmış ve faktör analizleri yapılmıştır. Yapılan faktör analizi sonucu tek boyuta indirildiği gözlenmiştir. Her öğrencinin bu maddelere verdikleri puanlar toplanarak öğrencilerin okumaya karşı tutum puanları elde edilmiştir.

Öğrencilerin bilgisayar kullanıp kullanmadıkları (IC03Q01) BBT anketinde yer alan üçüncü soru olup öğrencilere evet ve hayır olmak üzere iki seçenek sunulmuştur.

Öğrenci anketinin yirminci sorusunun altıncı şıkkında (ST20Q06) evde internet bağlantısına sahip olup olmadıkları sorulmuştur. Öğrencilerden evet ve hayır olmak üzere iki seçenek sunulmuştur.

Öğrenci anketinin üçüncü bölümünde yer alan yirmi üçüncü soruda (ST23Q01) öğrencilere okul dışında zevk için okumaya harcadıkları zaman sorulmuştur. Zevk için okumuyorum/ günde 30 dakika veya daha az/ 30 dakikadan çok 60 dakikadan az/ 1 ile 2 saat arasında ve 2 saatten fazla şeklinde beş seçenekten sadece birisini seçmeleri istenmiştir.

Öğrenci anketinin üçüncü bölümünde yirmi beşinci sorusunda öğrencilere kendi istekleri doğrultusunda verilen materyallerden (magazin, çizgi roman, hayal ürünü roman, hayal ürünü olmayan roman ve gazete) hangilerini hangi sıklıkla okudukları sorulmuştur. Beş maddelik ölçek için cevap bölümleri "hiç ya da hemen hemen hiç" (=1); "yılda bir kaç kere" (=2); "ayda bir kere" (=3); "ayda bir kaç kere" (=4); "haftada bir kaç kere" (=5) şeklinde kodlanmıştır. Bu araştırmada öğrencilerin gazete okuma alışkanlıkları (ST25Q05) dikkate alınmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Araştırma verileri bilgisayarda SPSS 13.0 istatistik programı kullanılarak çözümlenmiştir. Veri çözümlenmesi sırasında betimsel istatistikler, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Pearson ki kare testi kullanılmıştır. Ortalamalar arası farkların önem dereceleri test edilirken tüm analizlerde hata $p < 0.05$ olarak alınmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın alt problemleri Türkiye'de 15 yaşındaki öğrencilerden PISA 2009 projesi ile toplanan veriler tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve ki kare teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen her bir alt probleme ait bulgular aşağıda verilmiştir.

3.1. Öğrencilerin Bilgisayar Kullanıp Kullanmamalarının Okul Dışında Zevk İçin Okumaya Harcadıkları Zamana Etkisi

Birinci alt problem; "Öğrencilerin bilgisayar kullanıp kullanmamalarının okul dışında zevk için okumaya harcadıkları zamana etkisi var mıdır?" şeklinde ifade edilmiştir. Birinci alt problemin analizinde tek yönlü ANOVA kullanılmıştır.

ANOVA varsayımları olan bağımsızlık, normallik ve varyansların homojenliği kontrol edilmiştir.

Normallik sınaması için Kolmogorov_Smirnov testi yapılmıştır. Test sonuçlarına göre okul dışında zevk için harcanan zamanın normal dağılım ($p > 0.05$) gösterdiği görülmüştür. Her bir grup elemanlarının geldikleri evrenlerde varyansların aynı olduğu varsayılmış ve verilerin eşit varyanslar varsayımına uyup uymadıklarını sınamak için Levene'in sınaması yapılmış ve varyansların eşit olduğu ($p > 0.05$) tespit edilmiştir. Bu alt problemi test etmek için öğrencilerin bilgisayar kullanmalarına ait betimsel istatistikler Tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1. Öğrencilerin Bilgisayar Kullanmalarına Ait Betimsel İstatistikler

Bilgisayar Kullanma Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
Evet	4754	2.62	1.217	0.018
Hayır	113	2.56	1.253	0.118
Toplam	4867	2.61	1.218	0.017

Tablo 2. Okul Dışında Zevk İçin Okumaya Harcadıkları Zamana Ait ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem düzeyi (p)
Gruplararası	0.382	1	0.382		
Gruplarıçi	7216.049	4865	1.483	0.257	0.612
Toplam	7216.431	4866			

Tablo 1 incelendiğinde bilgisayar kullanıp kullanmamalarına göre öğrencilerin ortalamalarının birbirinden farklı olduğu görülmektedir. Bilgisayar kullanan öğrencilerin okul dışında zevk için okumaya ayırdıkları süre 2.62, bilgisayar kullanmayan öğrencilerin okul dışında zevk için okumaya ayırdıkları sürenin 2.56 olduğu Tablo 1'de görülmektedir. Bu farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı Tablo 2'de yer alan tek yönlü ANOVA analizi sonuçlarında görülmektedir ($F=0.257$, $p>0.05$).

3.2. Öğrencilerin Bilgisayar Kullanıp Kullanmamalarının Okumaya Karşı Tutum Puanlarına Etkisi

İkinci alt problem; "Öğrencilerin bilgisayar kullanıp kullanmamalarının okumaya karşı tutum puanlarına etkisi var mıdır?" şeklinde ifade edilmiş olup araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Verilerinin normallik özelliği olup olmadığı Kolmogorov-Smirnov sınaması ile test edilmiş ve öğrencilerin okuma tutum puanlarının normal dağılım gösterdikleri görülmüştür ($p>0.05$). Varyans homojenliği Levene testi ile kontrol edilmiştir. Levene testinde anlamlılık düzeyi 0,05'den büyük çıktığı için dağılımın varyans homojenliğini sağladığı, grupların varyansları arasında anlamlı fark olmadığı için ortalamaların karşılaştırılabileceği görülmüştür.

Tablo 3. Öğrencilerin Bilgisayar Kullanmalarına Ait Betimsel İstatistikler

Bilgisayar Kullanma Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
Evet	4586	34.58	4.38	0.06
Hayır	111	35.97	4.44	0.421
Toplam	4697	34.61	4.39	0.064

Bilgisayar kullanıp kullanmamalarına göre öğrencilerin okumaya karşı tutum puanlarının ortalamalarının birbirinden farklı olduğu Tablo 3'de görülmektedir. Bilgisayar kullanan öğrencilerin (n=4586) okumaya karşı tutum puanı 34.58, bilgisayar kullanmayan öğrencilerin (n=111) okumaya karşı tutum puanı 35.97 şeklindedir.

Tablo 4. Okumaya Karşı Tutum Puanına Ait ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem düzeyi (p)
Gruplararası	210.020	1	210.020	10.919	0.001
Gruplarıçi	90307.406	4695	19.235		
Toplam	90517.426	4696			

Öğrencilerin okumaya karşı tutum puanı arasındaki bu farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu Tablo 2'de yer alan tek yönlü ANOVA analizi sonuçlarında görülmektedir (F=10.919, p<0.05).

Bilgisayar kullanan öğrencilerin okumaya karşı tutum puanı bilgisayar kullanmayanlara göre düşük olduğu görülmektedir. Diğer bir deyişle bilgisayar kullanmayan öğrencilerin okumaya karşı tutum puanı kullanan öğrencilerden daha yüksektir.

3.3. Öğrencilerin Evde İnternet Bağlantısına Sahip Olup Olmamalarının Okul Dışında Zevk İçin Okumaya Harcadıkları Zamana Etkisi

Dördüncü alt problemde öğrencilerin evde internet bağlantısına sahip olup olmamalarının okul dışında zevk için okumaya harcadıkları zamana etkisi araştırılmıştır. Öğrencilerin evdeki internet bağlantısı durumlarına ait betimsel istatistikler Tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 5. Öğrencilerin Evdeki İnternet Bağlantısına Ait Betimsel İstatistikler

Evdeki İnternet Bağlantısı İmkânı	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
Evet	2614	2.62	1.21	0.024
Hayır	2227	2.61	1.22	0.026
Toplam	4841	2.62	1.21	0.018

Tablo 5'e göre evde internet bağlantısına sahip olup olmamalarına göre öğrencilerin okul dışında zevk için okumaya harcadıkları sürelerin ortalamalarının birbirinden farklı olduğu görülmektedir. İnternet bağlantısına sahip olan öğrencilerin ortalaması 2.62, internet bağlantısı olmayan öğrencilerin ortalaması ise 2.61 şeklindedir.

Tablo 6. Okul Dışında Zevk İçin Okumaya Harcadıkları Zamana Ait ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem düzeyi (p)
Gruplararası	0.171	1	0.171		
Gruplarıçi	7191.183	4839	1.486	0.115	0.734
Toplam	7191.354	4840			

Bu farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı Tablo 6'da yer alan tek yönlü ANOVA analizi sonuçlarında görülmektedir ($F=0.115$, $p>0.05$). Öğrencilerin evlerinde internet bağlantısına sahip olup olmamasının zevk için okumaya ayırdıkları süre üzerinde etkili olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

3.4. Öğrencilerin Evde İnternet Bağlantısına Sahip Olup Olmamalarının Okumaya Karşı Tutum Puanına Etkisi

Üçüncü alt problemde öğrencilerin evde internet bağlantısına sahip olup olmamalarının okumaya karşı tutum puanına etkisi araştırılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA)

tekniki kullanılmıştır. Tablo 5'de öğrencilerin internet bağlantısına ait betimsel istatistikler yer almaktadır.

Tablo 7. Öğrencilerin İnternet Bağlantısına Ait Betimsel İstatistikler

Evdeki İnternet Bağlantısı İmkânı	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
Evet	2519	34.27	4.41	0.08
Hayır	2167	35.03	4.33	0.09
Toplam	4686	34.62	4.39	0.06

Tablo 7 incelendiğinde evde internet bağlantısına sahip olan öğrencilerin (n=2519) okumaya karşı tutum puanının 34.27, evde internet bağlantısı olmayan öğrencilerin (n=2167) okumaya karşı tutum puanlarının 35.03 olduğu görülmektedir.

Tablo 8. Okumaya Karşı Tutum Puanına Ait ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem düzeyi (p)
Gruplararası	667.880	1	667.880	34.789	0.000
Gruplarıçi	89924.088	4684	19.198		
Toplam	90591.968	4685			

Tablo 8'de yer alan tek yönlü ANOVA analizi sonuçlarında öğrencilerin okumaya karşı tutum puanları arasındaki bu farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görülmektedir (F=34.789, p<0.05). İnternet bağlantısına sahip olan öğrencilerin okumaya karşı tutum puanı internet bağlantısına sahip olan öğrencilere göre düşük olduğu görülmektedir. Diğer bir deyişle internet kullanmayan öğrencilerin okumaya karşı tutum puanı kullanan öğrencilerden daha yüksektir.

3.5. Öğrencilerin Evde İnternet Bağlantısına Sahip Olup Olmamalarının Gazete Okuma Alışkanlıklarında Yarattığı Farklılık

Beşinci alt problem; "Öğrencilerin evde internet bağlantısına sahip olup olmamalarının gazete okuma alışkanlıklarında farklılık yaratmakta mıdır?" şeklinde ifade edilmiştir. Beşinci alt problemin analizinde Pearson ki kare testi kullanılmıştır.

TÜRKİYE'DEKİ 15 YAŞINDAKİ ÖĞRENCİLERİN BİLGİSAYAR TEKNOLOJİLERİ....

Tablo 9. Verilerin Özetlenmiş Hali

	Geçerli Veri		Geçersiz Veri		Toplam	
	N	Oran (%)	N	Oran (%)	N	Oran (%)
İnternet Bağlantısı* Gazete Okuma	4898	98	98	2	4996	100

Bu analizde beklenen değeri 5'ten küçük olan gözenek sayısının toplam gözenek sayısının %20'sini aşmadığı (%0 olduğu) görüldüğünden, anlamlılık testine ilişkin sonuçların yorumlanması uygundur.

Tablo 10. Gazete Okuma Sıklığına Göre Evde İnternet Bağlantısı İmkânının Dağılımı-Ki-Kare Testi Sonuçları

Gazete Okuma Sıklığı		İnternet Bağlantı Durumu		Toplam
		Evet	Hayır	
Hiç bir zaman	N	61	82	143
	%	42.7	57.3	100
Yılda bir kaç kez	N	52	80	132
	%	39.4	60.6	100
Ayda bir kez	N	164	208	372
	%	44.1	55.9	100
Ayda bir kaç kez	N	377	449	826
	%	45.6	54.4	100
Haftada bir kaç kez	N	1973	1452	3425
	%	57.6	42.4	100
Toplam	N	2627	2271	4898
	%	53.6	46.4	100

Tablo 10 incelendiğinde hiç bir zaman gazete okumadıklarını belirten öğrenci sayısı 143 olup bu öğrencilerin %42.7'si evde internet bağlantısına sahip olan öğrenciler, %57.3'ü de evde internet bağlantısı olmayan öğrencilerden oluştuğu görülmektedir. Yılda bir kaç kere gazete okuduğunu belirten öğrenci sayısı 132 olup bu öğrencilerin %39.4'ü evde internet bağlantısına sahip olan-

lar, %60.6'sı da sahip olmayan öğrencilerdir. Ayda bir gazete okuyan öğrenci sayısının 372 olduğu görülmektedir. Ayda bir gazete okuyan öğrencilerin % 44.1'i evde internet bağlantısına sahip olduklarını belirtmiş olup geriye kalan % 55.9'unun sahip olmadıkları görülmektedir. 826 öğrenci ayda bir kaç kez gazete okuduğunu belirtirken, bu öğrencilerin % 45.6'sı evde internet bağlantısına sahip öğrencilerden, geriye kalan 54.4'ü internet bağlantısına sahip olmayan öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin 826 tanesi ayda birkaç sefer gazete okuduklarını belirtmişlerdir. Bu öğrencilerin % 45.6'sı evde internet bağlantısına sahip öğrencilerden % 54.4'ü sahip olmayan öğrenciler şeklinde bir dağılım göstermektedir. Farklı gazete okuma sıklıklarına sahip öğrencilerin evlerindeki internet bağlantı durumlarında gözlenen bu farkın anlamlı olduğu bulunmuştur, X^2 (sd=4, n=4898) = 74.274, $p < 0.05$. Başka bir anlatımla, öğrencilerin gazete okuma sıklığı ile evde internet bağlantısına sahip olup olmamaları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Öğrencilerin bilgisayar kullanıp kullanmamaları ve evde internet bağlantısına sahip olup olmamaları okul dışında zevk için okumaya harcadıkları zamana etkisinin olmadığı görülmüştür. Bilgisayar kullanıp kullanmamaları okumaya ayırdıkları süreyi etkilememektedir. Evde internet bağlantısının olması ya da olmaması da okul dışında zevk için okumaya harcadıkları zamanı etkilemediği görülmektedir.

Öğrencilerin bilgisayar kullanıp kullanmamaları ve evde internet bağlantısına sahip olup olmamaları okul dışında zevk için okumaya harcadıkları zamana etkisi olmamasına rağmen okumaya karşı tutum puanlarını etkilediği görülmektedir. Bilgisayar kullanan öğrencilerin okumaya karşı tutumları kullanmayanlardan daha düşüktür. Bilgisayar kullanmalarının okumaya karşı geliştirdikleri tutumu olumsuz yönde etkilediği görülmektedir. Evde internet bağlantısına sahip olan öğrencilerin okumaya karşı tutum puanları sahip olmayan öğrencilerle karşılaştırıldığında daha düşüktür. 2010 yılı Nisan ayında gerçekleştirilen Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçlarına göre Türkiye'de evlerin %41.6'sı internet erişimine sahip olduğu ve bu oranın 2009 yılında %30 olduğu görülmektedir (TÜİK, 2009).

Hanauer (2004) internet kullanıcılarının % 83'ünün erişimi evlerinden ve %51'inin yüksekokul veya kütüphanelerden sağladıklarını belirtmektedir. Üniversite öğrencileri ile yapılan diğer çalışmada da öğrencilerin büyük çoğunluğu (%85) internet kullanmayı ders çalışmaya, okumaya ve televizyon seyretmeye tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra diğer bir çalışmada öğrencile-

rin %95'i interneti her gün kullandıklarını da vurgulamışlardır (Mokhtari, Reichard, & Gardner, 2009).

Öğrencilerin bilgisayar kullanıp kullanmamaları ve evde internet bağlantısına sahip olup olmamaları öğrencilerin okumaya karşı geliştirdikleri genel tutumu olumsuz yönde etkilediği sonucuna varılabilir. Lai (2006) ilköğretim çağındaki çocukların bilgisayar oyunları oynamasının, internette gezinmesinin çok zamanlarını aldığını ve kitap okumaya karşı tutumlarını olumsuz etkilediğini bildirmiştir. Bunun yanı sıra ilköğretim öğrencilerinin kitap okumak, televizyon izlemek ve bilgisayar kullanmak etkinlikleri arasından seçim yapılması istendiğinde kitap okumanın son tercihleri olduğunu belirtmişlerdir (Aksaçlıoğlu ve Yılmaz 2007).

Öğrenciler kâğıt tabanlı materyalleri okumaktan ziyade internet kaynaklı materyallere yönelmişlerdir. Evden internete erişen öğrenciler bilgiye ihtiyaç duydukları anda okuyup araştırmak yerine en kolay yol olan interneti tercih etmektedirler (Bodorno, Lam & Lee, 2006). Chen'in bildirdiğine göre internette öğrencilerin elektronik postalarını okumaları veya herhangi bir bilgiyi okumaları kâğıt kaynaklı materyalleri okumalarının önüne geçmektedir. İnternette gerçekleştirilen aktiviteler çevrimdışı gerçekleştirilen aktivitelerden daha sık meydana gelmekte ve öğrencilerin vaktinin büyük bir kısmını almaktadır (Chen, 2006).

Türkiye'deki 15 yaşındaki öğrencilerin evde internet bağlantısına sahip olması gazete okuma alışkanlıklarında farklılık yaratmaktadır. Bu farklılığın olumlu yönde olduğu görülmüştür. Haftada birkaç kez gazete okuyan öğrencilerin yarısından fazlası (% 57.6) evde internet bağlantısına sahip öğrencilerden oluşmaktadır. Lai ve arkadaşları (2006) da ilköğretim çağındaki öğrencilerin bilgisayarı kullanarak rapor veya hikâye yazmalarının okumaya karşı ilgilerini olumlu yönde etkilediğini belirtmektedirler. Bununla birlikte Qunqing (2003) bilgisayar ve internetin gazete, dergi gibi popüler yayınları okumayı etkilemediğini ve bu yayınların basılan sayı miktarlarının da sabit kaldığını bildirmiştir.

5. ÖNERİLER

Okuma alışkanlığı, okuma eyleminin sürekli, düzenli ve eleştirel olarak sürdürülmesi olup okuma alışkanlığının özünde sürdürülebilirlik yaklaşımı bulunmaktadır. Türkiye'de okuma kültürünün gelişmiş ülke ortalamalarının oldukça altında olduğu bilinmektedir (Odabaş, Odabaş ve Polat, 2008). PISA 2006'ya göre de okuma becerileri ortalama puanı 17 puan artmış olmasına rağmen Türkiye'deki öğrencilerin PISA 2009 okuma becerileri ortalama puanı 464'tür ve bu puan OECD ortalamasının altında yer almaktadır. Okuma becerileri puanımızı yükseltmek için öncelikle okuyan bir toplum haline gelmeli ve öğrencilerimize örnek olmamız gerekmektedir. Öğrenciler kitap okumaya yön-

lendirilmeli ve ilk uygulamalar aile ortamında sağlanmalıdır. Bu konuda aile okul işbirliği içerisinde olmalı ve birbirini desteklemelidir. Ev ve okullarda okuma saatleri düzenlenip öğrenciler düzenli bir şekilde günlük okul dışında okumaya teşvik edilebilir. Okul dışı materyalleri okumanın akademik başarının anahtarı olduğu vurgulanabilir.

Türkiye'deki öğrencilerin büyük çoğunluğu internet erişimini evlerinden sağlamaktadır. Öğrencilerin evlerinden internet erişimlerini planlı bir şekilde kullanmaları sağlanmalıdır. Bu konuda öğrencileri yönlendirecek olan aileler bu konuda bilinçlendirilmelidir. Ailelerin internetin öğrencilerin akademik başarılarını arttıracığı yönde bir inanca sahip oldukları görülmektedir. Kontrolsüz bir şekilde kullanılan bilgisayar ve internetin öğrencilere yarardan çok zarar (istenmeyen içerik, sağlık sorunları, akademik başarısızlık, zaman sıkıntısı) getireceği aşikârdır. Öğrencilere bilgisayar ve internette ne yapmaktan hoşlandıkları sorulabilir. Bu doğrultuda öğrenciler ile aileler karşılıklı konuşarak gün içerisinde bilgisayar ve interneti kullanımları konusunda uygun süre üzerinde uzlaşabilirler.

Öğrenciler etkili zaman yönetimi konusunda en başta aileleri daha sonra okullardaki öğretmenleri ve rehberlik servisleri tarafından bilgilendirilebilir. Öğrencilere zaman kaybettiren faktörlerden birinci sırada %25'lik oran ile teknolojik cihazlar gelmektedir. Olumlu bir zaman yönetimi ile öğrenciler kitap okuma, ders programlarını takip etme, sınavlara sistemli bir şekilde hazırlanma, ders dışı çeşitli kurslara katılma, internet aktiviteleri, oyun ve diğer istekli oldukları faaliyetler için zaman bulabilecekleri konusunda bilgilendirilebilirler.

Bu çalışmada, PISA 2009 projesinde yer alan 15 yaşındaki öğrencilerin verdikleri cevaplar dikkate alınmıştır. Çalışma tüm Türkiye'yi kapsayacak şekilde genişletilebilir. Farklı yaş gruplarının davranış ve tutumları araştırılabilir. İl ya da okul bazında öğrencilerle nitel araştırma teknikleri kullanılarak (görüşme) durumun genel çerçevesini açıklayıcı çalışmalar da yapılabilir.

KAYNAKÇA

AKSAÇLIOĞLU A. G., Yılmaz, B. (2007). "Öğrencilerin Televizyon İzlemele-ri ve Bilgisayar Kullanmalarının Okuma Alışkanlıkları Üzerine Etkisi". *Türk Kültüphaneciliği*, 21 (1), 3-28.

ARONSON, M. (2007). "Do Books Still Matter?". *School Library Journal*, 36-41.

BİRKERTS, S. (2004). "It's easy to blame technology for our younger generation's declining interest in literature. But what, if anything, can be done about it?" *School Library Journal*, 50 (11), 50-53.

BODOMO, A., Lam, M & Lee, C. (2006). "Some Students Still Read Books In The 21st Century: A Study Of User Preferences For Print And Electronic Libraries". *The Reading Matrix*, 3(3), 34-49.

CAN, R., Türkyılmaz, M. ve Karadeniz, A. (2010). "Ergenlik Dönemi Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları". *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 1-21.

GÍOÍA, D. (2004). Reading at Risk. *Art Education Policy Review*, 106 (2), 31-39.

HANAUER, D. (2004). "Internet Use among Community College Students: Implications in Designing Healthcare Interventions", *Journal of American College Health*, 52 (5), 197-202.

KERN, R. (2006). "Perspectives on technology in learning and teaching languages". *TESOL Quarterly*, 40(1), 183-210.

LAMB, G.M. (2005). How the Web changes your reading habits. 14 Şubat 2011 tarihinde <http://www.csmonitor.com/2005/0623/p13s02-stin.html> adresinden alınmıştır.

MOKHTARİ, K., Reichard, C.A., & Gardner, A. (2009). "The Impact of Internet and Television Use on the Reading Habits and Practices of College Students". *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 52(7), 609-619.

ODABAŞ, H., Odabaş, Z.Y ve Polat, C.(2008). "Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı: Ankara Üniversitesi Örneği". *Bilgi Dünyası*, 9(2), 431-465.

OLATOKUN, W.M. (2008). "Internet access and usage by secondary school students in a Nigerian Municipality". *SA Journal Libs & Info Sci*, 74 (2), 138-148.

QUNQİNG, H. (2003). "Reading outside the library: how has the Internet affected reading in China". World Library and Information Congress, Berlin.

SHEN, L. (2006). "Computer Technology and College Students' Reading Habits". *Chia-nan Annual Bulletin*, 32, 559-572.

SÜN BÜL, M. (2010). "Lise Öğrencileri Kitap Okuma Alışkanlıkları: Konya İli Araştırma Raporu". 14 Şubat 2011 tarihinde www.ide.selcuk.edu.tr/konyaokuyor/lise_rapor.pdf adresinden alınmıştır.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (EARGED).(2010). PISA Ulusal Ön Raporu. 12 Şubat 2011 tarihinde <http://earged.meb.gov.tr/pdf/pisa2009rapor.pdf> adresinden alınmıştır.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (EARGED).(2010). Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı PISA 2009 Uygulama Sonuçları Özet Bilgiler. 12 Şubat 2011 tarihinde <http://earged.meb.gov.tr/pdf/pisa2009ozetbilgiler.pdf> adresinden alınmıştır.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2009). 2009 Yılı Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması Sonuçları. 13 Şubat 2011 tarihinde <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=4104> adresinden alınmıştır.